

**Základní škola a mateřská škola Bukovany, okres Hodonín,
příspěvková organizace**

Školní vzdělávací program

NÁBOŽENSTVÍ

Obsah

Charakteristika předmětu	3
Strategie k rozvíjení klíčových kompetencí pro I. výukový blok	4
Ročníkové výstupy pro I. ročník	6
Ročníkové výstupy pro II. ročník.....	8
Ročníkové výstupy pro III. ročník	10
Průřezová témata	12
Strategie k rozvíjení klíčových kompetencí pro II. výukový blok.....	14
Ročníkové výstupy pro IV. ročník	17
Ročníkové výstupy pro V. ročník	19
Průřezová témata	21

Charakteristika předmětu

Organizační vymezení:

1. Nepovinný předmět s dotací 1 hodiny týdně
2. Je určen žákům 1. – 5. třídy. Žákům poskytuje základní vhled do křesťanské nauky, tradice a křesťanských životních postojů a hodnot. Nabízí možnost seznámit se s odpověďmi katolické církve na jejich otázky o Bohu, člověku a o světě a dává jim prostor pro jejich vlastní hledání hodnot a postojů.
3. Předmět se vyučuje ve škole, převážně v učebně, kde je sdruženo více ročníků. To závisí na momentálním zájmu rodičů a dětí o výuku tohoto předmětu
4. Součástí výuky mohou být exkurze (např. prohlídka kostela, křesťanských zařízení, návštěva bohoslužeb o významných svátcích); dále se žáci mohou účastnit charitativních nebo osvětových křesťanských projektů (např. Tříkrálová sbírka, živý Betlém, koncerty solidarity, spolupráce na projektech Papežského misijního díla dětí). Starší žáci se dle aktuálního zájmu mohou podílet na přípravě celoškolských projektů, které souvisejí s křesťanskými tradicemi.

Obsah výuky:

Učivo je zpracováno do osnov na základě dosud platného dokumentu České biskupské konference z roku 2004 „Osnovy k výuce náboženské výchovy římskokatolické církve v 1. – 9. ročníku základní školy pro nepovinný předmět náboženství v základních školách“. Každý ročník má své téma, učivo je členěno do tematických celků, které mají v každém ročníku stejnou strukturu. Učivo se v nich cyklicky opakuje a je prohlubováno v závislosti na schopnostech dětí.

Obsah učiva lze popsat níže uvedenými naukovými celky:

1. Bible (Kniha knih - fakta o Bibli; Svědectví o Božím jednání s člověkem, dobro a zlo; Bible jako Boží slovo, biblická kultura; Bible a kultura křesťanských národů)
2. Ježíš Kristus a Církev (Boží Syn a pravý člověk; Život a působení Ježíše Krista; Ježíš Kristus - zakladatel Církve, identita církve; Vyznání víry; Historie církve; Misijní působení církve)
3. Křesťanství v praktickém životě (Lidský život jako dar, moje osobní identita; Vztahy mezi člověkem a Bohem; Mezilidské vztahy včetně pohledu křesťanské mravouky; Vztahy mezi křesťanskými církvemi; Vztah křesťanů k lidem jiných náboženství a kultur; Víra, naděje a láska v životě křesťana; Doprovázení lidského života svátostmi a svátostinami v jeho klíčových okamžicích; Slavení křesťanských svátků; Křesťanská angažovanost pro spravedlnost; Vztah křesťanů k životnímu prostředí)

Od 4. ročníku lze tato témata doplnit informacemi o vlivu křesťanství na utváření místa, kde žijí:

1. Stopy křesťanství v naší obci a regionu (stavby, kulturní památky, sochy, kapličky, Boží muka apod.)
2. Slavné křesťanské osobnosti regionu a aktuální angažovanost křesťanů pro společnost (např. Charita apod.)

Všemi tematickými celky prolíná výchova v duchu křesťanské etiky, rozvíjení duchovního rozměru osobnosti žáka, porozumění křesťanským symbolům a tradicím.

Strategie k rozvíjení klíčových kompetencí pro I. výukový blok

(1. – 3. třída)

Kompetence k učení

1. Třídí informace a na základě jejich propojení je efektivně využívá v procesu učení a ve svém praktickém křesťanském životě.
Obsahem učební látky je objevit na základě biblických příběhů schopnost žáků promýšlet události svého života.
2. Žák operuje ze základními termíny, znaky a symboly a pomocí učitele je dokáže vysvětlit a uvést do souvislostí.
Předmět poskytuje žákům základní porozumění symbolickému způsobu vyjadřování v biblických příbězích a průběhu liturgického roku.
3. Samostatně pozoruje a kriticky posuzuje výsledky svého jednání, z nich pak vyvozuje závěry pro využití v budoucnosti.
Předmět rozvíjí schopnost kritického posouzení výsledků svého jednání tím, že dává dostatek příležitostí k výchově svědomí.

Kompetence k řešení problémů

1. Vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém.
Výuka vede k pozornosti morálním konfliktům v rozsahu dětských zkušeností a ke konfrontaci s Desaterem.
2. Učí se kritickému myšlení, s ohledem na věk a schopnosti činí rozhodnutí, která je schopen obhájit a nést za ně zodpovědnost.
Předmět dává dostatek příležitostí k diskuzím o sociálních kontextech, v nichž se odehrává křesťanské morální rozhodování, žáci se v nich dále učí obhájit svá etická rozhodnutí a jsou vedeni k připravenosti nést za tato rozhodnutí odpovědnost.

Kompetence komunikativní

1. Vyjadřuje své myšlenky a názory, poslouchá „promluvám“ druhých lidí, rozumí jim, vhodně na ně reaguje.
Předmět dává dostatek příležitostí k slovním či výtvarným projevům žáků, v nichž mohou vyjádřit svůj názor.
2. Rozlišuje různé typy textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, znaků a jiných informačních a komunikačních prostředků.
Předmět pomáhá v rozlišování mezi typy předmětů a záznamů biblických, modlitebních, liturgických a mezi uměleckou literaturou a odbornými texty; vede k rozvinutí neverbální komunikace a k porozumění symbolice liturgického jednání.
3. Využívá informační a komunikační prostředky a technologie.
Předmět seznamuje s možnostmi mediálních prostředků a učí je využívat pro získávání informací.

Kompetence sociální a personální

1. Vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj.
Obsah předmětu je zaměřen na skutečnost, že člověk je Bohem přijímán a milován. Ovlivňuje vnitřní svět své osobnosti, vnímá sociální význam událostí zažitých ve svém okolí a uvědomuje si, že patří do konkrétní sociální skupiny, v ní je schopen pozitivně působit.
2. Přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí a říkají a dělají.
V předmětu je žák veden k promyšlení svého vlastního postoje vůči pluralitě světonázorů svých spolužáků.

Kompetence občanské

1. Žák si váží vnitřních hodnot člověka, je schopen se vcítit do situace ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí.
Tento bod rozvíjí předmět náboženství v budování uvědomělého postoje žáka vůči násilí fyzickému a psychickému, přičemž se zaměřuje na sociální rozměr víry a hříchu; součástí je idea křesťanské lásky.
2. Je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících života zdraví člověka.
Předmět rozvíjí zodpovědný postoj žáka vůči sobě, světu i Bohu. Svobodné rozhodování vychází z konkrétních transcendentních hodnot.

Kompetence pracovní

1. Ve vyučovacích hodinách používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a pomůcky, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky.
Žáci se v rámci výuky učí pracovat s různými materiály, nástroji a pomůckami, při zpracovávání daných témat ve výuce vytváří konkrétní účinný výrobek. Při této činnosti se seznamují se základy bezpečnosti a nutnosti dodržovat vymezená pravidla.

Ročníkové výstupy pro I. ročník

Bůh mě má rád

Žák na konci roku:

1. Oceňuje principy křesťanského jednání v duchu solidarity a lásky, a to i v jeho širších sociálních kontextech, a je připraven je podle svých sil uskutečňovat ve svém životě
2. Je otevřený vůči křesťanskému postoji: jsem Bohem milován skrze Ježíše Krista
3. Objevil hodnotu daru, rozezná atmosféru slavení od běžného setkání
4. Zná a rozumí základní biblické události vztahující se k vánocům a některé události a příběhy z Ježíšova života
5. Projevuje schopnost následovat Ježíše - uvědomuje si, co je to být křesťanem
6. Popíše základní symboly postu a Velikonoc a uvědomuje si jejich hodnotu v křesťanství
7. Objevil a poznal hlavní biblické postavy a chápe je jako vzory jednání pro svůj život
8. Zná základní pojmy víry, uvědomuje si, že patří do společenství církve, kde se učí prožívat Boží lásku s lidmi
9. Chápe skutečnost modlitby a umí ji použít ve svém životě

Téma	Učivo
1.1 kdo jsem Já a život ve společenství Bůh mě má rád a je se mnou	1.1.1 každý člověk je originál a všichni tvoříme jednotu 1.1.2 vnímáme „řeč“ obyčejných věcí kolem sebe a učíme se naslouchat svému okolí a tím se učíme pozitivnímu vztahu k Bohu, který vede k rozhovoru s ním 1.1.3 uvědomění si pozitivního prožitku z projevu důvěry a lásky a potřeby poděkovat za něj 1.1.4 rozeznáváme co kladného i záporného můžeme svým chováním způsobit 1.1.5 učíme se skrze modlitbu prosit o pomoc pro své bližní 1.1.6 vysvětlit symboliku společného stolu pro rodinné slavnosti, při společném jídle, při narozeninách atd. 1.1.7 učíme se vidět kolem sebe znamení křesťanského světa, učíme se znamení kříže a vnímáme modlitbu jako rozhovor s Bohem
1.2 objevení smyslu adventu a Vánoc	1.2.1 seznámení se s významem pojmu advent 1.2.2 přiblížení si biblických postav Marie a Josefa jako rodičů Ježíše 1.2.3 základní biblické události o narození Ježíše, jako světla, které ukazují na cestu
1.3 porozumění náboženské formě řeči Bible na příbežích Ježíšova života	1.3.1 první seznámení Biblí 1.3.2 proměnit smutek v radost – svatba v Káni Galilejské

	<p>1.3.3 mohu se stát Ježíšovým učedníkem – Ježíš povolává učedníky</p> <p>1.3.4 vím, na koho se mohu obrátit s prosbou o pomoc – utišení bouře</p> <p>1.3.5 stát se jistým ve svém životě - dům na skále a na písku</p> <p>1.3.6 úcta k nemocným a postiženým - uzdravení slepého</p>
<p>1.4 uvedení do období postní doby a slavnosti Velikonoc, kdy křesťané slaví vítězství života nad smrtí</p>	<p>1.4.1 vědomé vstoupení do postní doby a poznání znamení kříže</p> <p>1.4.2 seznámení se základními biblickými událostmi: Svatého týdne: - vjezd do Jeruzaléma - Poslední večeře - Velikonoční liturgie</p> <p>1.4.3 vnímání symbolů: bolesti, smutku, světla, tmy, zvonů, velikonoční svíce</p> <p>1.4.4 neděle je dnem, kdy oslavujeme Ježíšovo zmrtvýchvstání</p> <p>1.4.5 seznámení s událostí seslání Ducha Svatého</p>
<p>1.5 objevení, že církev je duchovní rodina</p>	<p>1.5.1 moje maminka a Maria „maminka všech lidí“</p> <p>1.5.2 uvědomění si, že patřím mezi Ježíšovy přátele, že patřím do církve, kde spolu s druhými žiji své radosti a problémy a scházím se ke společné modlitbě</p> <p>1.5.3 naučit se modlitbu Otče náš a rozlišit modlitbu díky, proseb a chval</p>

Ročníkové výstupy pro II. ročník

Bůh nás zve

Žák na konci roku:

1. Je si vědom působení Boha v dějinách spásy a přijal pozvání ke spolupráci a ke společnému životu s druhými a na základě zkušenosti rozpoznává, že Bůh a já patříme k sobě
2. Na základě prožívání liturgických slavností, náboženských symbolů a biblických příběhů pochopil, jak lidé žijí ve vztahu s Bohem
3. Orientuje se v biblické zprávě o stvoření a v základech dějin spásy, které se dotýkají samých základů lidského i křesťanského života
4. Umí prožívat období adventu jako čas očekávání a popíše křesťanské poselství Vánoc
5. Disponuje základními znalostmi o Ježíšově působení a uskutečňuje první kroky v následování Ježíše ve svém životě
6. Objevil vnitřní rozměr vnitřního světa své osobnosti a projevil zájem o cvičení základních prvků rozvoje vnitřního duchovního světa: ztišení, vnitřní soustředění a vnímání významu událostí zažitých ve světě kolem
7. Má vhled do základních druhů křesťanských modliteb a využívá je k rozhovoru s Bohem; na základě vnějšího podnětu je schopen vyjádřit svůj postoj k modlitbě

Téma	Učivo
2.1 stvoření světa a první hříchy člověka	2.1.1 Boží přítomnost ve stvořeném světě, ve společenství bratrů a sester i ve světě techniky 2.1.2 na základě poznatku, že Bůh zná každého z nás jménem a má nás rád, vnímám stvořený svět jako znamení Boží lásky 2.1.3 Bůh stvořil člověka jako svůj obraz; vše, co učinil Bůh, bylo dobré 2.1.4 seznámení s příběhem o pádu člověka; objevit schopnost rozlišovat dobro a zlo a jejich důsledky 2.1.5 základní biblické příběhy z počátků dějin spásy 2.1.6 seznámení s životním příběhem světců, jako příklad k následování (Tarzicius, Dominik Sávio, Marie Goretti)
2.2 Advent a Vánoce jako čas očekávání radostné zvěsti	2.2.1 seznámení se symbolikou adventního věnce a praktického uvádění do adventní doby, jako přípravy na příchod milující osoby 2.2.2 naučit se formulovat a chápat slova modlitby „Zdravas Maria“ 2.2.3 Vánoce připomínají a symbolizují narození Ježíše Krista (Bůh vstupuje na tuto zem), jako největší dar Boha vůči člověku
2.3 evangelijní příběhy Ježíšova života	2.3.1 první odhalení Ježíšova poslání – dvanáctiletý Ježíš v chrámě 2.3.2 Ježíšovo ztotožnění s člověkem – Ježíšův křest 2.3.3 učit se odolávat pomocí modlitby pokušením – Ježíš na

	<p>poušti</p> <p>2.3.4 zkušenost důvěry a strachu – Ježíš kráčí po moři</p> <p>2.3.5 význam přátelství a pomoci bližnímu – Ježíš uzdravuje a pomáhá</p>
2.4 proniknutí do liturgie postní a velikonoční doby	<p>2.4.1 seznámení s liturgií Popeleční středy – symbolika popela</p> <p>2.4.2 pronikáme do základních biblických událostí Svatého týdne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vjezd do Jeruzaléma - poslední večeře - příběh pašijí <p>2.4.3 poznáváme liturgii velikonočního třídenní a uvědomujeme si podle svých možností jejich smysl</p> <p>2.4.4 uvědomění si symboliky velikonoční svíce a Ježíšova zmrtvýchvstání jako největšího zázraku křesťanské víry</p>
2.5 následování Ježíše svým životem	<p>2.5.1 zmrtvýchvstalý Ježíš se zjevuje apoštolům a zve je k následování</p> <p>2.5.2 nejdůležitější události Mariína života, jako vzoru křesťana</p> <p>2.5.3 pomoc bližním - milosrdný Samaritán (Charita)</p> <p>2.5.4 působení Božího slova – podobenství o rozsévači</p> <p>2.5.5 příběh seslání Ducha Svatého, který zbavuje a proměňuje strach člověka v pokoj; základní symboly znázorňující Ducha Svatého</p> <p>2.5.6 objevení přítomnosti církve všude tam, kde žijí křesťané</p>

Ročníkové výstupy pro III. ročník

Bůh k nám přichází

Žák na konci roku:

1. Spolupracuje s knězem v místě bydliště a objevuje společný život s místní křesťanskou obcí a svými vrstevníky
2. Poznává a praktikuje základní pravidla pro komunikaci s Bohem a pro vzájemné soužití mezi lidmi a dokáže rozlišit lidský rozměr člověka a duchovní rozměr člověka
3. Chápe, že svátost smíření a svátost eucharistie je dar pro člověka, a proto využívá její význam pro osobní život¹
4. Je pozorný vůči morálním konfliktům v rozsahu svých dětských zkušeností a konfrontuje se v nich s Desaterem
5. Chápe Desatero jako pravidla, která pomáhají ke šťastnému životu
6. Rozumí svátosti eucharistie jako setkání s Kristem a zaujímá osobní postoj ke Kristově přítomnosti v eucharistii
7. Umí se připravit na přijetí svátosti smíření, a přijímá její účinky

Téma	Učivo
3.1 Desatero	3.1.1 štěstí člověka vyplývá z jeho blízkosti Bohu a v konání dobra 3.1.2 překážku opravdovému štěstí vytváří hřích; pojem „dědičný hřích“ a „hřích“ 3.1.3 Desatero: - vidíme Boží lásku a setkáváme se s ní – 1. přikázání - Boží jméno a jeho symboly – 2. přikázání - slavení neděle – 3. přikázání - rodina jako společenství – 4. přikázání - hodnota lidského života – 5. přikázání - čistota srdce (Anička Zeliková) – 6. a 9. přikázání - úcta k majetku svému i bližních – 7. a 10. přikázání - citlivost vůči vyslovenému slovu – 8. přikázání
3.2 Advent a Vánoce, jako čas k připravování čistého srdce pro přijetí Krista	3.2.1 Bůh přijímá a miluje každého člověka, takového jaký je 3.2.2 Bůh odpouští hřích a proměňuje jej 3.2.3 co je to svědomí 3.2.4 co je to svátost smíření a co způsobuje 3.2.5 Bůh přichází k člověku čistého srdce – Maria

¹ Pokud se ve vyučování připravuje k přijetí svátosti smíření a eucharistie.

	jako vzor
3.3 mše svatá	<p>3.3.1 Mše svatá – seznámení s liturgickým prostorem kostela</p> <p>3.3.2 Písmo svaté jako Boží slovo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bohoslužba slova a bohoslužba oběti - objevit tajemství proměňování - svaté přijímání jako setkání s Kristem
3.4 doba postní a velikonoční příprava a samotná hostina u stolu Páně	<p>3.4.1 doba postní jako příprava na Ježíšovu smrt a zmrtvýchvstání</p> <p>3.4.2 seznámit s průběhem a významem biblické události Poslední večeře a pochopit souvislost poslední večeře se mší svatou</p> <p>3.4.3 porozumět významu přítomnosti Ježíše Krista v eucharistii.</p> <p>3.4.4 zopakovat a prohloubit význam velikonoční události pro život křesťana</p>
3.5 společenství církve zve na hostinu	<p>3.5.1 setkání s Ježíšem působí v našem srdci proměnu</p> <p>3.5.2 Maria člověk hluboké víry nás nasměrovává ke Kristu</p> <p>3.5.3 seznámení s dary Boží lásky – jednotlivé svátosti</p> <p>3.5.4 působení Ducha Svatého ve mně a v bližních a v každodenních událostech</p>

Průřezová témata

Nepovinný předmět náboženství se prostřednictvím průřezových témat orientuje na integrální rozvoj osobnosti žáka v jednotě jejích složek fyzických, psychických a duchovních. Smyslem je, aby si žák uměl kvalifikovaným způsobem klást otázky po smysluplnosti lidské existence ve světě a společnosti, aby rozuměl nabídkám různých typů odpovědí a aby cítil potřebu formulovat samostatně svoji vlastní odpověď a stal se v duchu této odpovědi a podle svých možností schopným utvářet vlastní život.

Osobnostní a sociální výchova

Tematické okruhy osobnostní a sociální výchovy jsou členěny do tří částí, které jsou zaměřeny na osobnostní, sociální a mravní rozvoj. Pro jejich realizaci zařazuje předmět do výuky témata, která reflektují aktuální potřeby žáků, popřípadě vycházejí ze vzájemné domluvy s nimi. Všechna uvedená témata se uskutečňují prakticky, prostřednictvím vhodných her, cvičení, modelových situací a příslušných diskusí.

Nepovinný předmět náboženství lze naplňovat prostřednictvím témat směřujících k rozvoji schopností poznávání, sebepoznání a sebepojetí, poznávání lidí, mezilidských vztahů a morálnímu rozvoji.

Osobnostní rozvoj:

Rozvoj schopnosti poznávání, sebepoznání a sebepojetí

- Nepovinný předmět náboženství klade v prvních ročnících důraz na uvědomění si pozitivního vztahu k sobě samému, žák poznává na základě probírané látky základní zásady chování, zodpovědnosti a křesťanská východiska důstojnosti lidské osoby (1.1, 2.1.2, 2.1.3, 3.2.1, 3.2.2).

(číselné znaky jsou odkazy na tematické celky a probírané učivo v jednotlivých ročnících)

Sociální rozvoj:

Vzájemné poznávání se ve společenství, výchova k dobrým vztahům a chování podporujícím dobré vztahy

- Kvalita vztahů žáka k lidem je v nepovinném předmětu náboženství dávana do vztahu s Bohem jako nedílná součást identity křesťana, která vytváří základní zásady chování v rodině a v kolektivu. Výuka rozvíjí a koriguje schopnost žáka důvěřovat a mít solidaritu s druhými (1.1, 1.3.6, 2.3.5, 2.5.3, 3.1.3, 3.3).

Morální rozvoj:

Rozvíjí duchovní postoj a hodnoty a jejich projevy v chování a životě lidí; vytváří povědomí o pomáhajícím a prosociálním chování.

- Nepovinný předmět náboženství pomáhá k rozvoji vědomostí o obecných principech lidského jednání a o hodnotě křesťanských mravních ideálů, vede k uznání důstojnosti člověka bez ohledu na jeho schopnost podat výkon a rozvíjí duchovní postoj žáka na základě zkušenosti s pozitivním příkladem biblických příběhů a Desatera.

Environmentální výchova

Skrze využití tematických okruhů environmentální výchovy v hodinách nepovinného předmětu náboženství vedeme žáky k poznání a k pochopení komplexnosti a složitosti vztahu člověka a životního prostředí, rozvíjíme vztah odpovědnosti za jednání společnosti i každého jedince; ovlivňujeme v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace životní styl a hodnotovou orientaci žáků.

Nepovinný předmět náboženství se v prvních ročnících v rámci tohoto průřezového tématu zabývá především rozvojem tematického okruhu lidské aktivity a problému životního prostředí (1.1.3,2.1, 3.1.3).

Mediální výchova

Průřezové téma Mediální výchova v nepovinném předmětu náboženství plní v 1. vzdělávacím období funkci spíše rozlišovací a orientační. Pomáhá žáka vybavit základní úroveň mediální gramotnosti. Žák je seznámen s různými médii, ve kterých se pracuje s křesťanskou tematikou, a s jejich využitím v oblasti sebevzdělání i osobním životě. Žák je také seznámen také s různými typy sdělení, jejich rozlišováním a nabídkou:

- křesťanské pořady v televizi – Velikonoce, Vánoce, filmy, hry s uvedením do tématu a následným vyhodnocením v hodině,
- seznámení s „uměním číst“ v časopisech pro tuto věkovou kategorii
- využívání internetu a počítačové mediální techniky v hodinách, kde společně diskutujeme a předáváme své pohledy na shlednuté programy (1.2.3, 2.1.5, 3.4.).

(Čísla jsou z osnov nepovinného předmětu náboženství)

Strategie k rozvíjení klíčových kompetencí pro II. výukový blok

(4. – 5. třída)

Kompetence k učení

1. Vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě.
Učitel předmětu učí žáky pracovat s různými zdroji informací (tištěnými, elektronickými atd.) týkajícími se Bible a to tak, aby jejich poselství nejen pochopili, ale také dokázali realizovat ve svém životě; zadává žákům samostatné práce vyžadující aplikaci teoretických poznatků.
2. Samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti.
Obsahem učební látky je rozvíjení schopnosti žáků vnímat události svého života a zpracovávat je jako životní zkušenost, tj. schopnost transformovat na základě reflexe prožitých událostí své jednání v budoucnosti. V tomto směru se předmět chce systematicky zabývat etickým rozměrem života žáků
3. Poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení.
Učební látka nepovinného předmětu náboženství umožňuje projektovou práci (advent nebo postní doba), kdy si žáci stanoví konkrétní cíle a po ukončení projekt společně vyhodnotí.

Kompetence k řešení problémů

1. Vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách. Promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností.
Tuto kompetenci rozvíjí předmět náboženství tím, že učí vnímat a řešit nejrůznější problémové situace podle příkladu biblických postav.
2. Vyhledá informace vhodné k řešení problému, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení.
Předmět vytváří pro žáky praktické problémové úlohy a situace, při nichž je nutné řešit praktické úlohy evangelizačního rozměru v místě bydliště.
3. Samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů analogie, logické a empirické postupy.
Předmět náboženství nabízí pro řešení současných problémů příklad biblických postav. Zařazujeme do výuky modelové příklady, kde se učíme vlastnímu úsudku a zkušenosti.

Kompetence komunikativní

1. Formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně.

Ve vyučování klademe důraz na týmovou práci, při níž vedeme diskuze, učíme se formulovat své myšlenky. Využíváme metody verbální a neverbální komunikace obsahující prvky prezentace výsledků.

2. Využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem.

V předmětu vyžadujeme od žáků využívání informačních technologií pro získávání informací. Zapojení se do soutěží a aktivit mezi školami a regiony v náboženských a komunikativních dovednostech. Zapojení se do života farnosti – liturgie, nástěnka, atd.

Kompetence sociální a personální

1. Vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která dále podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty.

Tento bod rozvíjí předmět náboženství tím, že v tematických celcích „Bible průvodce naším životem“ a „Ježíš povzbuzuje na cestě do Božího království“ si žák osvojí pozitivní představu o sobě samém (Mojžíš) a přivlastní si vzorce řízení svého jednání (Vyvolený národ, horské kázání), které vedou k dosažení pocitu sebeuspokojení a sebeúcty.

2. Přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají.

Obsah předmětu náboženství rozvíjí schopnost žáků žít ve společenství, které se vytváří společnou diskuzí a společným řešením daných úkolů. Žák si cení a respektuje jiný názor na základě seznámení se s evangelním blahoslavenstvím. Pochopil, že tyto zkušenosti pomáhají při řešení jeho osobních vztahů i dalších personálií v životě.

3. Na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi dokáže v případě potřeby poskytnout pomoc nebo o ni požádat.

Tematické celky předmětu náboženství vedou k uvědomování si podílu na spoluvytváření světa. Učí se vnímat svět jako společný domov, ve kterém má každý své místo, za který jsme zodpovědní, a který vypovídá o svém Tvůrci.

Kompetence občanské

1. Respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, uvědomuje si jejich povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí.

Obsah předmětu seznamuje žáka s klady i záporů života společnosti, ve které žijeme. Učí vcítit se do situace trpících lidí, vede k postoji milosrdenství, ke kreativnímu a iniciativnímu řešení situace a k nabídce účinné pomoci druhým lidem. K prezentaci názorů žáků se využívá diskusního kruhu či panelové diskuze, je poskytována možnost projevit své pocity a nálady a upozornit na psychické a fyzické násilí, se kterým se setkávají.

2. Chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu.

Žák pochopí základní principy života člověka skrze učební látku (Mojžíš, Ježíšova blahoslavenství) vycházející s židovsko - křesťanské tradice, o níž se opírá Kodex základních lidských práv (Listina základních práv a svobod).

Kompetence pracovní

1. Adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky, využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost.

Předmět náboženství nabízí rozvoj kreativity, učí novým cestám a netradičním způsobům práce s materiály tak, aby výsledek pracovní činnosti byl nejen kvalitní a funkční, ale aby současně přinesl žákovi radost; vede k samostatnému rozhodování se mimo vyučování, zapojení se do života farnosti, přípravě akcí pro mladší spolužáky i rodiče.

Ročníkové výstupy pro IV. ročník

Žák na konci roku:

1. Objevuje své místo ve farnosti a v konkrétní práci pro druhé
2. Hluběji dokáže prožívat přijímané svátosti a aplikuje je do konkrétních situací svého života
3. Rozumí základnímu křesťanskému postoji víry, naděje a lásky, oceňuje je a je připraven vnitřně se na ně angažovat
4. Disponuje základními vědomostmi o biblické zvěsti a o křesťanském učení
5. Je pozorný vůči rozvoji vlastního svědomí a je připraven sám se na tomto procesu podílet
6. Rozumí základním druhům modlitby a základnímu chování spojenému s modlitbou
7. Vnímá, že skrze život ve společenství se přibližuje Bohu

Téma	Učivo
4.1 Bible, průvodce naším životem	4.1.1 uvědomit si důležitost Božího slova pro život – znalost pořadí a názvů knih SZ a NZ 4.1.2 příběh o Mojžíšovi a putování Izraelitů do zaslíbené země – motivace pro moji životní cestu - Hospodin oslovuje Mojžíše i každého z nás tam, kde jsme - „hořící keř“ - Hospodin oslovuje ochotné a připravené srdce člověka - událost „Velké noci“ a následné vyjítí z egyptského otroctví - „přechod Rudým mořem“ odvaha k vykročení na cestu životem - „putování pouští“ Bůh doprovází své děti na cestě života ke svobodě - „zaslíbená země“ dovršení cesty Mojžíše a Izraelitů; splnění slibů Hospodinem
4.2 Advent a Vánoce, cesta ke světlu a prožívání přítomnosti	4.2.1 aktivní a tvůrčí prožívání přítomnosti připravit cestu pro narození Ježíše 4.2.2 poznávání, že život je směřování ke světlu 4.2.3 příklady svatých a současné vzory pomáhající kráčet ke světlu a být světlem pro druhé 4.2.4 seznámení s událostmi Ježíšova narození podle Matoušova a Lukášova evangelia
4.3 Ježíš povzbuzuje na cestě do Božího království	4.3.1 seznámení s textem a událostí Horského kázání 4.3.2 blahoslavenství jako životní program křesťana na cestě ke štěstí 4.3.3 seznámení s blahoslavenstvími v horském kázání 4.3.4 Ježíš uzdravuje slepé, hluché a nemocné na jejich životních cestách 4.3.5 za koho pokládám Ježíše

<p>4.4 díváme se na postní a velikonoční dobu očima apoštola Petra</p>	<p>4.4.1 okolnosti odchodu Izraelitů z Egypta a slavnost židovské „Velké noci“ 4.4.2 souvislosti mezi základní událostí života Izraele, slavení Ježíšovy poslední večeře a naší mši svatou 4.4.3 událost Petrova zapření jako příklad lidského selhání a upřímné lítosti 4.4.4 události křížové cesty s poukazem na lidi, kteří se setkali s Ježíšem 4.4.5 propojení události vyjití z Egypta a současnou křesťanskou velikonoční liturgií 4.4.6 „prázdný hrob“ očima apoštola Petra 4.4.7 evangelijní události po Ježíšově zmrtvýchvstání</p>
<p>4.5 vrůstání do společenství církve shromážděné kolem Ježíše</p>	<p>4.5.1 rozměr společenství při mši svaté a objevování vlastního místa v něm 4.5.2 církve jako společenství, ve kterém má každý své místo a svůj úkol 4.5.3 zopakovat znalosti o průběhu mše svaté a uvědomit si, že jde o prostor setkávání člověka s Bohem a člověka s člověkem 4.5.4 základní křesťanské modlitby a jejich aplikace pro život člověka 4.5.5 znalost liturgie církevního roku s poukazem na osobní zapojení křesťana do této liturgie</p>

Ročníkové výstupy pro V. ročník

Žák na konci roku:

1. Je schopen odpovědět na životní výzvy – podle příkladu Ježíše a životem ve společenství církve spoluvytvářející tento svět
2. Je otevřený pro spolupráci v místním regionu, který ho obklopuje v jeho celistvosti; nejen jako objektu vědeckého přístupu, ale i z pohledu dějin spásy
3. Je schopen si klást otázky, řešení hledá nejen v plnosti možností seberealizace, ale uvědomuje svoji ohraničenost a své vlastní rozpory
4. Nachází řešení a odpovídá na výzvy svého života skrze základní existenciální zkušenost s otevřeností pro jejich náboženskou hloubku
5. Chápe základní historické souvislosti vzniku a rozvoje křesťanských slavností a svátků, národních světců a je otevřený k přijetí příkladu jejich života
6. Chápe základní rozdíly v učení různých křesťanských církví; získává toleranci k lidem majícím jiné náboženské smýšlení

Téma	Učivo
5.1 objevení domova a vyjití na cestu k Bohu	5.1.1 vnímáme svět, ve kterém žijeme jako náš společný domov, kde máme své místo a jsem schopen za ně nést zodpovědnost 5.1.2 seznámení s životem národního patrona sv. Václava 5.1.3 odpověď Abraháma na Boží výzvu; rozhodnutí pro nový život, vydání se na cestu a uzavření smlouvy s Hospodinem (mapa) 5.1.4 seznámení se světovými náboženstvími mající svůj počátek u Abraháma
5.2 Advent a Vánoce – dobrotu a láska chtějí přicházet skrze ztišení a naslouchání k člověku	5.2.1 uvědomit si význam ticha potřebného k naslouchání a k osobní modlitbě 5.2.2 Jan Křtitel jako ten, který ohlašuje narození Mesiáše 5.2.3 zeměpisné reálie okolí Betléma, v Palestině a Středozeří související narozením Ježíše
5.3 objevení Ježíše skrze svátosti	5.3.1 svátost křtu, eucharistie, smíření, biřmování, manželství, kněžství, pomazání nemocných jako viditelná znamení Boží přítomnosti ve světě 5.3.2 objevení Ježíše na základě evangelijního výroku „kdo jsem...“
5.4 objevení velikonočního tajemství skrze utrpení a smrt	5.4.1 reálie křížové cesty – Ježíšovo utrpení, smrt a zmrtvýchvstání je nám nadějí, že Bůh nás neopouští i v temných chvílích života (návštěvě křížové cesty, hospice – uvědomění si bolesti jako součásti života) 5.4.2 vnímání velikonoční události ne pouze jako biblické historické události, ale jako aktuálního poselství pro svět a pro zkušenost člověka s nemocí, utrpením a smrtí

	<p>5.4.3 výklad průběhu velikonoční liturgie v kontextu liturgického roku</p> <p>5.4.4 velikonoční symboly</p>
5.5 šíření křesťanství v Evropě	<p>5.5.1 počátky šíření křesťanství v Evropě v prvních staletích (apoštol Pavel)</p> <p>5.5.2 počátky šíření křesťanství v naší vlasti (sv. Cyril a Metoděj)</p> <p>5.5.3 křesťanské církve u nás v Evropě</p> <p>5.5.4 Duch Svatý, který sjednocuje – ekumenismus (A. C. Stojan)</p> <p>5.5.5 svým křesťanským jednáním se zapojujeme do vytváření současné společnosti</p>

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

Osobnostní rozvoj:

Rozvoj osobnosti formou cvičení seberegulace a sebeorganizace.

Nepovinný předmět náboženství se systematicky věnuje rozvíjení tématu svědomí, v jehož rámci žák dokáže reflektovat své jednání a jednání druhých lidí z hlediska dobra a zla a motivuje žáky k trpělivé práci na rozvíjení pozitivních volných vlastností, tato oblast je rozvíjena všude, kde je tématem rozvíjení svědomí žáka od heteronomního směrem k autonomnímu.

Rozvíjením tématu „svědomí“ se zabýváme v tematickém celku „Diváme se na postní a velikonoční dobu očima apoštola Petra“ (4.4.3.), předmět se snaží motivovat žáky k trpělivé práci na biblických příkladech např. putování Izraelitů do Zaslíbené země (4.1.2.)

Sociální rozvoj:

Rozvíjí dovednosti dobré komunikace, empatického a aktivního naslouchání a také rozvíjí základní komunikační dovednosti pro spolupráci.

V hodinách náboženství se učí aktivnímu naslouchání shrnováním a parafrázováním myšlenek z biblických textů zaměřených k tematickým celkům; dále seznamujeme s pravidly efektivního dialogu, který potom prakticky procvičujeme pod vedením vyučujícího na tématech týkajících se konkrétních životních situací a souvisejících s přečteným biblickým textem.

Tematický celek „Advent a Vánoce – cesta ke světlu a prožívání přítomnosti“ nám nabízí skrze vánoční biblické texty možnost procvičení se v aktivním naslouchání a následné komunikaci o prožití vánočního období. (4.2.4.) Dalším vhodným tématem k rozvinutí průřezového tématu osobnostní a sociální výchova v části sociální rozvoj žáka je látka v tematickém celku „Šíření křesťanství v Evropě“ (5.5.5.)

Morální rozvoj:

Schopnost řešit problémy spolu s rozhodovacími dovednostmi vedou k uvědomování si hodnoty různosti lidí, názorů, přístupů k rozhodování a řešení životních situací.

V této části tématu seznamujeme žáky s typy problémů ve vztazích mezi lidmi, jejich obvyklými příčinami, důsledky a strategiemi překonávání. Sledujeme reálné problémy křesťanů v této sekulární společnosti, dostáváme se ke konkrétním problémům žáků a společně hledáme řešení na daná témata. Při výuce si na konkrétním příkladu uvědomujeme mravní rozměry různých způsobů lidského chování.

Tuto část průřezového tématu procvičíme při tématu „Bible průvodce naším životem“, kde se věnujeme biblické postavě Mojžíše (4.1.2.), nebo v tematickém celku „Objevení domova a vyjítí na cestu k Bohu“, kde dané téma můžeme rozvinout na biblické postavě Abraháma. (5.1.3.)

Výchova demokratického občana

Občanská společnost a škola utváří a rozvíjí demokratické vědomosti, dovednosti a postoje potřebné pro aktivní účast žáků – budoucích dospělých občanů – v životě demokratické společnosti.

V tomto vzdělávacím období klademe důraz na vytváření společenství mezi žáky navzájem, vyučujícím a farností, kde žáci zakoušejí otevřené partnerství budované na principu evangelního poselství lásky a svobody. Tematický okruh rozvíjíme zaměřením se na dodržování pravidel života daných Abrahámovi a Mojžíšovi, která vedou k pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti.

S tímto průřezovým tématem se setkáme v tematickém celku “Bible průvodce naším životem“ v učivu o hořícím keři. (4.1.2.) Postava Abraháma nás vybízí k rozhodování se k novému životu a vydání se na cestu svého osobního života k plnohodnotnému životu v občanské společnosti. (5.1.3.)

Výchova k myšlení v Evropských a globálních souvislostech

Evropa a svět nás zajímá, vycházíme ze zkušeností a poznatků žáků z běžného života i mimořádných událostí rodině a získaných v obci a nejbližším okolí. Téma rozšiřujeme na sousední národy, na život v nich, zvyky a tradice.

V hodinách náboženství seznamujeme žáky s místními zvyky a tradicemi, které vycházejícími s křesťanstvím, které dalo Evropě tvář – Vánoce, Velikonoce a slavnost místního kostela, srovnáváme je se slavením těchto svátků v okolních národech Evropy. Téma doplníme událostmi s života našich světců, kteří sehráli svoji nezastupitelnou roli v dějinách Evropy.

Přiblížení zvyků a tradic vycházejících z křesťanství, které prožíváme o Vánocích, Velikonocích a při místních slavnostech patronů kostela nám toto téma otevře v učivu vztahujícím se k těmto událostem. (4.2.1., 5.4.4.) Učitel vede žáky v tomto tématu k poznání a pochopení života a díla významných křesťanských Evropanů a iniciuje zájem žáků o osobní vzory – patroni Evropy sv. Benedikt, sv. Cyril a Metoděj a další národní světci – sv. Václav, sv. Vojtěch. (4.2.3., 5.5.)

Multikulturní výchova

Lidské vztahy – právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci; udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost. Klademe důraz na uplatňování principu slušného chování a kvalitu mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti.

Předmět náboženství rozvíjí tuto oblast v tomto tématu tím, že rozvíjí křesťanské chápání lidské osobnosti jako Božího obrazu, ze kterého plyne obecné uznání práva na lidskou důstojnost. Zejména při uplatňování principu slušného chování a kvality mezilidských vztahů vycházíme v tomto tématu z Ježíšova Horského kázání.

Tematický okruh průřezového tématu realizovaného skrze mezilidské vztahy se v hodinách náboženství uskuteční při probírání látky Horského kázání v tematickém celku – Ježíš povzbuzuje na cestě do Božího království. (4.3.1., 4.3.2., 4.3.3.)

Environmentální výchova

Lidské aktivity a problémy životního prostředí se rozvíjí v tomto okruhu v tomto zaměření: ochrana přírody a kulturních památek, uvést příklady z okolí, zásada předběžné opatrnosti, ochrana přírody při velkých církevních setkáních, krajinotvorné prvky.

Nepovinný předmět náboženství vytváří v tomto průřezovém tématu možnost otevřít biblický pohled na lidské aktivity a problémy životního prostředí. Na tomto základě rozvíjí porozumění vztahům člověka a prostředí a dopadům lidských činností na toto prostředí, pěstuje návyky nezbytné pro každodenní žádoucí jednání vůči prostředí. Pro toto téma je důležité si také uvědomit propojení mezi životním prostředím a péčí o kulturní památky na místní a regionální úrovni.

Tento okruh realizujeme v hodinách budování pozitivního vztahu žáka k ochraně životního prostředí v tematickém celku „Objevení domova a vyjítí na cestu k Bohu“, kde si žák uvědomuje, že svět je náš společný domov a my máme za něj osobní zodpovědnost. Učíme se vnímat estetické hodnoty prostředí v místě bydliště popř. našeho regionu. (5.1.1.) Ve vyučování náboženství propojíme souvislosti mezi životním prostředím a kulturními památkami tak, že uskutečníme výlet k místním památkám, kde se seznámíme s historií, vznikem a umístěním v krajině. Naše aktivita vůči přírodnímu prostředí se stává konkrétní skrze výzdobu tohoto místa nebo úklidem jeho okolí atd. (4.5.2)

Mediální výchova

Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení – v tomto tematickém okruhu pěstujeme kritický přístup ke zpravodajství a reklamě, učíme žáky rozlišování zábavných prvků ve sdělení od informativních a společensky významných, vedeme k chápání podstaty mediálního sdělení, objasňujeme jeho cíle a pravidla.

Náplň učiva v nepovinném předmětu náboženství vede k využívání potenciálu médií jako zdroje informací a zábavy. Napomáhá rozvoji citlivosti vůči návykovým stereotypům při sledování televize, internetu a při trávení volného času u počítačových her. Pro uplatnění žáka v pluralitní společnosti je důležité umět zpracovat, vyhodnotit a využít podněty, které přicházejí z okolního světa a s kterými se setkává v médiích. V tomto tematickém celku reagujeme na tyto potřeby při rozebírání obsahů konkrétních mediálních pořadů ve vyučovací skupině pomocí vzájemného dialogu a hledáním skutečné pravdy.

V učivu věnovanému vánočnímu období využíváme znalosti žáka, které získal skrze média a porovnáváme se skutečnou biblickou zvěstí a současným křesťanským pohledem na prožití vánočního radostného poselství. (4.2.3.) V jiné části učiva se věnujeme velikonočnímu tajemství, tuto tematiku konfrontujeme se zpracováním v médiích, s probíraným učivem a s konkrétním životem v rodině a farnosti. (5.4.2.) Tímto vyhodnocováním přijaté informace jak z médií, tak z konkrétního života konfrontujeme s životem podle křesťanských zásad, a tím rozvíjíme citlivost vůči návykovým stereotypům a trávení volného času.